Nro 21.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA .12 GRUDNIA ROKU 1797 WE WTOREK

z Wiednia 21 Liſtopada.

Czynią tn wielkie przygotowania do naſtąpić maiącey *inauguracyi* Cesarza Jmci w mieście *Wenecyi*, i wszyſtkich Prowincyach, ktòre są uſtąpione *Auſtryackiemu* Domowi traktatem w *Paſseriano* podpisanym. Zawczora wyprowadzono ztąd do *Wenecyi* 6 paradnych karet Cesarſkich, 50 koni srebro ſtołowe na 100 osob, liberye galowe, &c. Inauguracya odprawi się wraz po zamianie ratiſikacyi pokoiu w Raſtadzie. Nie wiadomo ieszcze, iakich Kommiſsarzow wyznaczy Monarcha na ten akt uroczysty. Niektórzy z *Weneckiey* Szlachty, między innemi *Pesaro* Prokurator, i bywszy Poseł RPtey u Dworu *Wiedeńſkiego Grimani* otrzymali order S. *Stefana*, i titul Konsiliarzow Stanu.

Wszyſtkie feſtyny, które w stolicy naszey dawane bydź miały teraz z powodu zawartego szczęśliwie traktatu, wſtrzymane będą do roku przyszłego, gdy interessa ułatwią się między *Rzeszą Niemiecką i Francuzami.* Rozmaite pisma ściągaiące się do pokoiu, ani drukowane ani zprzedawane bydź mają, póki rząd wyraźnego na to nie da pozwolenia. D. 17 Generał *Meerfeld* wyiechał do *Raſtadu.* Wczora Hrabia *de Lehrbach*, dziś Hrabia *de Metternich* udać się mieli do pomienionego miaſta, ażeby Kongres d. 4 Grudnia mógł bydź otwarty. O wyieździe Hr: *de Cobenzl* nic nie mówią. Według liſtow z *Goricyi*, woyſka *Francuzkie* wczora uſtepować iuż miały z *Weneckich* Prowincyi; w mieście ſtołecznym obywatele cieszą się z przywróconego pokoiu: na opery, bala, illuminacye, częſto bywaią zapraszani Officyerowie od armii *Auſtryackiey.*

z Londynu 21 Liſtopada z Gazety Berlińſkiey

Dawszy słowo, iż ſłużyć nie będą do zkończenia woyny, wyiechali do Oyczyzny Admirał *de Winter* i Kontr Admirał *Meurer*; ten przydany do pomocy zmarłemu Wice-Admirałowi *Reinties*, z nim na okręcie *Jowisz* w pamiętney bitwie d. 11 Października doſtał się w niewolę. W *Perth* i wielu innych miaſtach *Szkockich*, aresztowano znaczną liczbę podeyrzanych osob, które należeć miały do zgromadzenia uformowanego w pomienionym Króleſtwie pod nazwiſkiem: *Szkotow Ziednoczonych*; niektórzy z nich na wolność zoſtali wypuszczeni. W *Irlandyi* zaś ludzie zwani *Defenders* nie przeſtaią bawić się łotrowſtwem i rozboiem, chociaż do całego Kraiu rząd militarny wprowadzono. Wkrótce kilka kompanii artilleryi konney, maią bydź do tego Króleſtwa przewiezione.

Odbieramy wiadomość z *Lisbony*, iż 7 *Angielſkich* okrętow wyszło z tego portu pod żagle, przedsięwziąć maiąc taiemną wyprawę. Z *New York* donoszą, iż woyſka nasze ſtoiące na wyspie zdobytey S. *Tròycy*, wylądowały do bliſko leżącey Prowincyi *Hiszpańſkiey*; kray cały, który się rozciąga zaczowszy od odnogi *Paria* do rzeki *Orenoque*, poddać się miał W. *Britanii.* W *Filadelfii*. *Baltimore. New-Providence*, i wielu innych miaſtach *Ameryki Północney*, gorączka żółtą nazwana, moc ludu nieſkończoną o śmierć przyprawiła, i coraz bardziey się rozszerza. Flotty kupieckie z *Lisbony* i wysp *Antilſkich* szczęśliwie do portow naszych zawinęły.

Admirał *Lord Bridport* powrócił do *Portsmouth* z 5 okrętami liniowemi, które prędkiey naprawy potrzebuią. Wice-Admirał *Lord Keith* z 12 krążyć nie przeſtaie trzymaiąc port i flottę *Breſteńſką* w ściſłym opasaniu. Unas niektórzy rozumieią, iż Dwór *Madrycki Lisbońſkiemu* dał zapewnienie, iż nigdy nie zezwoli na przeyście armii *Francuzkiey* przez *Hiszpanią* dla naiechania *Portugallii.* Naydoſkonalsza przyiaźń i zgoda ma teraz panować między temi narodami sąsiedzkiemi. Woyſko *Hiszpańſkie* i park artilleryi, które z *Sewilli* ciągnęły do obozu S. *Rocha* dla oblężenia ściśley *Gibraltaru*, odebrały rozkaz na mieyscu się zatrzymać.

D. 15 t. m. Obiedwie Izby Parlamentu W. *Britanii*, w liczbie 120 wybranych osob, udały się w paradzie do Pałacu S. *James*, ſkładaiąc w ręku Króla Jmci adres iednomyślnością głosow uchwalony, względem dalszego woyny prowadzenia. Odpowiedział Monarcha, iż takie Obu Izb sentimenta czynią mu pewną nadzieię ukończenia pomyślnie woyny, w którą dziś ieſt narod uwikłany, w w każdym zaś zdarzeniu Król Jmć przedsięwzięcia swoiego nie odſtąpi, znaiąc co Bogu. Kraiowi i sobie samemu ieſt winien;

poſtanowił więc żyć i umierać przy niepodległości, prawach, i ſwobodach Królèſtwe W. *Britanii.*

W *Izbie Niższey* Kommiſsya na wniosek pierwszego Miniſtra na rok naſtępuiący poſtanowiła nie więcey użyć maytkow do flętty Królewſkiey, iak 110 tysięcy, łącząc w iedno 10 tysięcy morſkiego żołnierza. *Hussey* ieden z *Oppozycyi*, głośno przyganiał oszczędność niepotrzebną, i oddalenie ze ſłużby 10 tysięcy maytkow, gdy dziś zwłaszcza na flott naszych ogromności polega iedynie całość i bespieczeńſtwo Królestwa. Lecz P. *Pitt* odpowiedział, że po zwycięſtwie Admirała *Duncan*, zważaiąc terazniayszą ſłabość i wyniszczenie wszyſtkich W. *Britanii* nieprzyiacioł, 110 tysięcy maytkow, aż nadto będą doſtatecznemi do zaſłonienia narodu przeciw naiazdom wszelakim.

/ wyraził daley pierwſzy Miniſter, iż koniecznie rzecz ieſt potrzebna wprowadzić oszczędność w wydatkach woiennych Dziele narodu *Angielſkiego* nie ukazuią przykładu żebyśmy 110. tyſięcy maytkow na flotcie mieli; wyiowſzy rok 1782. kiedy *Francya*, *Hiszpania i Hollandya* przeciw nam uzbroiły 140. liniowych okrętow, dziś nie ma przyczyny podobnego ſił natężenia; gdy wſzyſcy razem nieprzyiaciele iedney prawie flotty nie maią, ktoraby śmiała ukazać ſię na morzu. Przyſtąpił więc *Parlament* do wyznaczenia żołdu. Każdy maytek w mieſiąc brać będzie 1 FS. i 17. Szelingow 74. złote.

Ogólna ſumma na żołd, żywność uzbraianie, naprawę, budowlę okrętow, utrzymanie woiennych brańcow, wynoſić ma 10. millionow 812. tyſięcy FS. To ułatwiwſzy *Izba niższa* roztrząſać zaczeła *etat* wóyſka lądowego. Uchwalono, trzymać na rok naſtępuiący 78,627. ludzi; to ieſt 48609. na obronę trzech Króleſtw, z wyſpami *Jersey i Garnesey* 30,018. na wyſpach *Antylſkich*, w *Indyi wschodniey*, i po wszyſtkich osadach. Oprócz regularnego wóyſka, utrzymuie *W. Britannia* milicyi 55,291. co wſzyſtko zniosſzy, uczyni 243,918. morſkiego i lądowego żołnierza; nie licząc wóyſk i milicyi *Irlandkich*, bliſko 100. tyſięcy wynoszących. Na utrzymanie tey ſiły naznaczył Parlament 5,652,000. FS. na artylleryą 1291600. ogułem na morſkie wóyſka i lądowe 17,756 357. FS.

D. 15. wyznaczona była w *Izbie niższy* Kommiſsya ſekretna, która weyrzeć miała w ſtan rzeczywiſty *Banku Angielſkiego*. Na ſeſsyą d. 17. przyniosła rapport. Z tego ſię pokazuie, iż Bank winien ieſt 17. i pół millionow FS. należące ſię onemu summy wynoſzą 21. i pół millionow, nie licząc 11. millionow rządowi pożyczonych. Zwyczayną pożyczkę co rok do ſkarbu publicznego zmnieyſzono do 4. i pół millionow. Gotowizna w złotey i srebrney monecie, tudzież w sztabach złotych i ſrebrnych, piątą częścią dziś ieſt większa w kaſsie bankowey, niżeli była przed d. Lutego 25.

Wexle za granicę wydawane zyſk znaczny przynoszą *W. Britannii*, Kupcy i wierzyciele bankowi, którym prawo dozwoliło trzy czwarte części ſumm pożyczonych odbierać gotowizną, do tychczas przeſtawali na części tylko piętnaſtey. Więc ſtan banku pomyslny; mógłby nawet opłacić wſzyſtko gotowizną; lecz okoliczności polityczne, przedłużenie woyny, pogróżki nieprzyiacielſkie, uſiłowania iego ażeby mógł wylądować do *Anglii lub Irlandyi* z kąd może wyniknąć potrzeba summ w gotowiznie nader ogromnych; to wſzyſtko nakazuie zawieſić opłatę bankową w gotowiznie aż do zakończenia woyny wnieſienie Miniſtra iednomyślnością przyięto.

Wice Admirał *Chriſtian* wyſzedł pod żagle zmierzaiąc do *przygórka dobrey nadziei* z *Lordem Mornington* Generał Gubernatorem oſad *Angielſkich w Indyi wschodniey*. W porcie *Deptford* buduią teraz okręt od 70. armat ſposobem cale nowym ſpod onego równa ſię w długości okrętom nayw iększym W wielu Prowincyach Państwa *Chińſkiego*, mianowicie zaś *Houquang* wybuchneła ſtraszliwa inſurrekcya. Ta zaś ieſt przyczyna kłótni domowey. Cesarz *Kien Long* maiący lat 87. oddał Berło Synowi ſwoiemu, nie przeto iednak przeſtał wdawać ſię do rzędow kraiowych, idąc za radą ſtarego *Mandarina*, *Co-Law* zwanego.

Z tąd wynikneły rozróżnienia i niezgody między Miniſtrami dwòch Ceſarzów. Obywatele idąc za własną ſkłonnością, wiązali ſię do tey lub drugiey ſtrony; zrodziła ſię nienawiść i zawziętość; kłótnie i spory mniey lub więcey ogarnęły wszyſtkie Prowincye. *Zemann Shah* odprawiwszy d. 1. Stycznia wiazd tryumfalny do *Lahore* Stolicy kraiu *Seicks*. ruszył w pole ze 100. tyś: żołnierza, których podzielił 7. na diwizyi. Te idąc rozmaitemi drogami, chciały uderzyć niespodzianie na ſtraz tylną *Seicks*; lecz gdy do tego nie przyszło *Zemann Shah* wſzyſtkie diwizye zciągnoł do obozu.

Tu iuz poſtanowił wydać bitwę pod *Umrootser* zaczeła ſię o godzinie zrana 8. o 2. z południa *Seicks* attak generalny przypuścili, a zrzuciwszy zawoie z naywiększą zaciętością uderzyli na nieprzyiacioł. Rzeź trwała 4. godziny. Wóyſka *Zemann Shah* kroku nie dotrzymawſzy z placu pierzchnęły; legło ich trupem 20. tyś: zwycięzey *Seicks* utracili 15. tyſięcy.

Gdy Jzba wyższa zaſtanawiała ſię nad adreſsem który podać miała królowi Jmci. *Lord Fitz William*, radził z onego wymazać wszyſtkie wyrazy ſtosowne do przywrócenia pokoiu „ pod iakiemi warunkami, powiadał, traktować chcecie z dziſieymi rządcami *Francuzow*. Zadnego iuż nie ma śrzodka do ugody; więc oney pragnąć nie należy. Czyliż nie wiecie, iż chcą panowanie ſwoie rozszerzyć daleko? czyliż potrzeba tu ieszcze przypominać przypadki w rewolucyi zdarzone, ażebyście ſię przekonali, że od początku do końca ambicya u nich gó-

„ rowała? zamiary, zdobycze, intrigi, negocy„ acye ich zmierzały iedynie do rozszerze„ nia granic narodu swoiego.

„ Jakiż związek przyiaźni lub pokoiu „ bydź może, między dwóma narodami tak „ istotnie różniącemi się w sposobie myślenia, „ pretensyach, zamysłach i śrzodkach, które „ ani w tym co mieć chcą, ani w tym czym „ bydź pragną, zgodzić się mogą? Spodzie„wać się należało, iż wywróciwszy rząd, utwierdziwszy *uzurpacyą* wyrokami, i orężem „ zostawią w pokoiu sąsiedzkie narody. Ale „ czyliż nie pokazali widocznie, iż trwaią „ w pierwiastkowych zamiarach, z równym „ iak nigdy bardziey natężeniem? nie mogli „ nawet długo taić zamysłow swoich.

„ Piękne obietnice równości, wolności, „ niepodległości którémi *Hollandyą* łudzili, „ wprawiły narod oszukany w naytwardszą „ niewolę. Y iakimże sposobem *Batawowie* „ spodziewali się wziąć niepodległość z ręki „ tych ludzi, którzy własnych współ ziom„ kow wyzuwszy ze wszelkich praw i swo„ bod te nawet im wydarli dobrodzieystwa, „ które na ludzki rodzay wylało przyrodze„ nie. Nie podpisuycie więc pokoiu, który „ iest niepodobny, trwałym i chwalebnym „ bydź nie może, a przyiaciela zdradliwego, „ lub nieubłaganego narodowi da nieprzyia„ ciela j prowadacie woynę iakoście zaczeli; „ zaręczam koniec iey pomyślny. Póty nie „ podobno iest słuchać o zgodzie, póki rząd „ Monarchiczny nie będzie przywrócony.

z Paryża 20 *Listopada z Gazety Berlińskiey.*

Przypadek w teraznieszych okolicznościach nadzwyczayny, pokazywać zdaie się; iż ugada z W. *Britanią* nie iest nie podobna. Ministerium *Angielskie* kazało płacić zaległe nawet procenta narodom z którémi woynę prowadzi; od kapitałow umieszczonych na banku przed iey zaczęciem. Minister Mor-*Plevillew* proklamacyi do Officyerow ciwilnych i woyskowych w służbie morskiey, do maytkow i Zolnierzy okrętowych; wszystkim donosi; iż rząd i Prawodawczy odtąd iedynie zatrudniać się będą podniesieniem z upadku morskiey potęgi narodu *Francuzkiego*; wyliczywszy zaś obszernie pretensye do rządu *Angielskiego*, zapowiada, do iakiey wyprawy gotować się maią.

Royer urzędnik wyspy S. *Domingo* drukiem ogłosił uwagi swoie nad opisaniem stanu tey osady przez Reprezentanta *Leborgue.* Nie rzetelne iest, powiada, i nadto upiękrzone opisanie kraiu, który, iak sam *Leborgne* wyznał, niszczą do tych czas niezgody domowe; rząd oszukany zaniedba użyć przyzwoitych śrzodkow, na przywrócenie osadom szacownym dawney spokoyności, chwały i dostatkow. Czemuż Rada 500 każąc drukować mowę Obywatela *Leborgne*, nie kazała razem umieścić rapportu Kollegi iego *Petigniaud.* Przeciwią się ieden drugiemu tak dalece, iż Prawodawcy głośno narzekali na ich doniesienia z sobą niezgodne, i tłumiące prawdę.

Wspomniał coś krótko *Leborgne* o zbuntowaniu się General *Rigand.* Wątpić nie można, iż rząd bezstronny i sprawiedliwy. Do dziś dnia nieprzyiaciele Murzynow wiele przeciw nim mówili, lecz z czasem prawda na wierzch wychodzi. *Rigaud* przez trzy lata znosił ogromny ciężar woyny straszliwey w południowych powiatach S. *Domingo*; pośrzod klęsk i zniszczenia trzyletniego, bez sił, bez pomocy żadney, bez pieniędzy, umiał przecie utrzymać w kwitnącym stopnie handel i rolnictwo, zachować wnętrzną spokoyność i obfitość wszystkiego; ocalić naostatek dla Oyczyzny drogą cząstkę osad naszych przeciw *Angielskim* zapędom, człowiek od *Francuzow* nienawidziany, przeto że iest murzynem.

Porównywamy administracyą iego z drugiemi, tu się iaśnie pokaże, komu wdzięczność narod iest winien. Jemu przypisuią nieszczęścia w *Cayes* zdarzone. Można w *Europie* rozsiewać według upodobania pogłoski, można do zemsty pobudzać przeciw tym ludziom, którzy w tak wielkiey od nas będąc odległości, nie mogą odpowiadać na zarzuty i potwarze, lecz wkrótce czas odkryie nikczemną intry, umorzy nienawiść i niezgodę domową; rząd zaś wydzierać niezechce wolności murzynom, którzy dla iey nabycia 5 lat walcząc, kochaiąc oyczyznę, nie zachwiali się nigdy w statecznym do niey przywiązaniu.

Concilium Narodowe d. 12 zakończyło trzy miesięczne posiedzenia swoie. Na ostatnim w Kościele N. M. P. tłum ludu był niezmierny od początku do końca, chociaż 5 godzin trwało. Mowa prezyduiącego, list Synonalny Biskupa *de Blois Gregoire*, czytanie ustaw, podpisanie Aktow, rozrzewniły patrzących. Dawne *Concilia* kończyły się pospolicie oświadczeniem życzenia pomyślności Kościołowi, *Oycu S.* Protektorom religii, Oycom na *Concilium* zgromadzonym, Rządcom kralowym, &c. Starodawny ten zwyczay zachowano teraz z przydatkiem na końcu modlitwy za Duchownych; którzy są inego zdania.

Według odebranych wiadomości; znowu w Departamentach południowych ukazuią się kupy ludzi niespokoynych. Rozchodzi się pogłoska, iż wyznaczona deputacya pracuie nad proiektem przyszłych Elekcyi. Mówią, iż zgromadzenia pierwiastkowe i elektoralne zawieszone będą do powszechnego pokoiu; a podobno daley. *Collegium Francuzkie* otwarte zostało d. 15. Minister wnętrzych interessow, z Posłami Zagranicznemi, zaszczycili ten akt swoią obecnością. Zgromadzenie było bardzo liczne. Ludzie uczeni czytali dzieła swoie wierszem i piszą w roi zmaitym rodzaiu.

Prezyduiący *Paissonier* zagaił posiedzenie opisuiąc dawność tego *Collegium* i uży-

teczność dla wzroſtu nauk i umieiętności. Profeſsor Aſtromii *Lalande* zawarł w krótkości hiſtoryą nauki swoiey, przednieysze wynalazki, &c. wychwalał ruszonego teraz paraliżem *Lemonnier*. którego szczyci się bydź uczniem. *Dupuy* czytał dissertacyą bardzo ciakawą o ſtarożytnym narodzie *Pelasgow*. Nauczyciele łęzykow ſtarodawnych dowiedli iak są użyteczne ludzkiemu społeczeńſtwu. *Cournand* naoſtatek mòwił o odmianach życia naszego. D. 16 rozpoczeły się w tymże Collegium nauki, Aſtronomia. Geometrya, Fizyka, Medicina. Anatomia, Chymia, Hiſtorya, łęzyki Hebreyſki, Arabſki, Turecki, Perſki, Grecki, Wymowa Łacińſka, i Poezya, literatura *Francuzka*.

Cośmy niedawno powiedzieli o krytyczney situacyi Departamentow południowych, szczegulniey ma się rozumieć o mieście *Lion*; wzgardzona iest u mieszkańcow RPta, mówią przeciw niey dziś tak śmiało, iak przed dniem Września 5. Kokardy narodowey nosić nie chcą. Od dni kilku mówić zaczynaią o nowey nie iednomyślności, która w Direktoryacie powſtać miała. Kuryer którego Kawaler *d' Aranjo* wyſłał niedawno do *Lisbony*, iuż powrócił. Rozumiemy, że gabinet *Portugalſki* okaże ſkłonność do ratifikowania traktatu. Według dokładnych regeſtrow, w Powiecie *Paryſkim*, w miesiącu Vendemiaire narodziło się 1729, umarło 1360 osob; ślubow było 555, rozwodow 27, *adopcyi* 5.

z Madritu 1. *Liſtopada z Gazety Frankfortſkiey.*

Maią u nas za rzecz bardzo pewną, iż *Xiąże pokoiu* wkròtce złoży publiczne urzędy, albo przynaymniey Miniſterium intereſsow zagranicznych. Naſtępcą iego w tym Departamencie bydź ma Hrabia *Rewillagigedo* który dawniey piaſtował doſtoyność Wice Króla *Mexikańſkiego*. teraz ieſt Generalnym Kommendantem w *Catalonii*. Mówią ieszce o raſtąpić maiącey odmianie w Miniſterium ſkarbowym. które od kilku miesięcy w ręku ieſt Margrabi *las Horniazas*; lecz ten chce ſię usunąć jak niesie pogłoſka, urząd ten nad inne do ſprawowania trudnieyszy, Królestwo Jmść ofiarowaii Hrabiemu *de Cabarrus*.

Gdy przyiąć nie chciał, obowiązał go Monarcha ażeby wſkazał osobę do tego urzędu nayzdatnieyszą Hrabia zalecił *Don Franciszka Saawedra* wchodzącego dziś do naywyżſzey Rady wóyſkowey. Dwór przeſłał wielorakie roſkazy do naywyższey rady *Caſtilſkiey*; wſzyſtkich celem ieſt zabespieczenie publiczney spokoyności. Roſkazuie Król Jmc ażeby mu rada doniosła, oprawdziwey opinii, woyſka, Duchowieńſtwa, &c. co zda ſię pokazywać, iż Rząd ieſt bacznym na wſzyſtko. Potym Dwòr zaleca zpiſać ludność ſtolicy, i donieść razem, czyli przemieszkiwanie w niey cudzoziemcow szkodliwe ieſt lub użyteczne krajowi.

Naoſtatek ponieważ chleb i żywność wszelka teraz do wyſokiey ceny przyszła, Król Jmć zaleca radzie, ażeby nie tylko w mieście wszyſtkich potrzeb obficie doſtać można było, ale też za cenę ile bydź może naymnieyszą. Tym czasem w Pałacu *Escurial* częſtel odprawuią ſię Rady galinetowe, do których wzywany bywa Hrabia *Cabarrus*, niedawno zaszczycony tytułem Konsyliarza ſtanu. Do *Madritu* i okolic iego zgromadza ſię armia od 25. tyſięcy piechoty, i 6. tyś: kawaleryi; przyczyna niewiadoma, ponieważ wyprawa przeciw *Portugalczykom* zdaie ſię bydź zaniechaną lub odrzuconą.

Liſty którešmy dnia dziſieyſzego z *Cadix* odebrali, tę wiadomość ſzczegulnieyszą w sobie zawieraią, iż Admirał *Massaredo*, Kommendant naywyższy flott *Hiszpańſkich* w pomienionym porcie, proſi o dimiſsyą. Uſkarża ſię i gorzko narzeka, iż potrzeb żadnych do uzbroienia okrętow onemu nie doſtarczano. Przy tak wielkim niedoſtatku, niepodobna ieſt nam pomyślć nawet o potkaniu ſię z *Anglikami*, równie rzecz ieſt trudna ukarać Dwòr *Lisboński* za niepoięty onego poſtępek. Nie tylko niechciał ratifikować traktatu z *RPtą Francuzką* zawartego, dozwolił owszem *Lordowi S. Wincent* z całą flotą wniść ſpokoynie do portu ſtołecznego, bez naymnieyszey przeszkody.

z Rzymu 28. *Października z Gazety Berlińſkiey.*

General *Prowera* nie będzie Kommenderował wóyſkiem Papieſkim *Oyciec S.* wyſłuchawazy przełożenie Poſła *Francuſkiego*, poſtanowił, iak mówią, na ten urząd wezwać wodza rodem *Szwaycara*. Z *Loretu* wiadomość odbieramy, iż Statua *Nayś: Panny* do Kościoła z wielką uroczyſtością zwrócona. od nabożnego ludu przy ętą zoſtała.

z Mediolanu 13. *Liſtopada z Gazety Frankfortſkiey.*

Francuzki General *Vignolle*. zaſtępuiąc mieysce obywatelea *Birago*, zoſtał ogłoſzony Miniſtrem woiennym *RPtey Cisalpińſkiey*, i swóy urząd ſprawować zaczoł. Tegoż czasu Obywatel *Bricke* dawniey przez Generała *Buonaparte* przydany ku pomocy Direktoryatowi naszemu, gdy z *Montebello do Udine* wyieżdżał, otrzymał Kommendę naywyższą artylleryi, arsenałow, ludwisarni, prochowni, dozor nad koſzarami, pod naywyżſzym dozorem Miniſtra woiennego. Mówią iż Podſkarbi armii *Włoſkiey Haller*, wnidzie do Miniſterium naszego.

General *en-Chef Buonaparte* w proklamacyi wczora wydaney do narodu *Cisalpińſkiego* zaręczaiąc wolność naſzę imieniem *RPtey Francuzkiey*, donoſi, iż wkrótce ze *Włoch* wyieżdża, nie maiąc powrócić, chyba za roſkazem rządu *Francuzkiego*. lub gdy *RPta Cisalpińſka* w niebespieczeńſtwie znaydować ſię będzie, dniem pierwiey *Buonaparte* przeſłał Direktorowi formalne prawa.

N^{RO} 21.

DODATEK.

DO

KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 12. GRUDNIA ROKU 1797. WE WTOREK.

Kontynuacya z Mediolanu.

Z tych iedno naznacza miaſto *Bononią* dla *inſtitutu* narodowego *Cisalpinow*, który zatrudniać ſię będzie robieniem nowych wynalazkow i doſkonaleniem dawnych w kunsztach i umieiętnościach.

Drugie prawo wierszopisa *Gianni* ogłasza Obywatelom naszym. Trzecie do tegoż przywileiu przyimnie *Weneckich* patriotow, według reieſtru, który poda Kongres narodowy zgromadzony w *Wenecyi*. Czwarte zawiera nominacyą osob ſkładać maiących trybunał kaſsacyiny. Oſtatnie i nawaźnieysze prawo, którym General *en-Chef* wyznacza Reprezentantow narodu *Cisalpińſkiego* 240. ieſt wybranych z 20. Departamentow. Zgromadzić ſię maią w mieſiącu *Frimaire*, rada ſtarszych do *Collegium Szwaycarſkiego* Młodszych do *S. Damiana*. Na pierwszym poſiedzeniu wykonać powinni zwykłą przyſięgę utrzymania RPtey.

Miniſter *Faypoult* z *Genui* przyiechał dla umówienia ſię z Generałem *Buonaparte* względem intnressow RPtey. Przed wyiazdem pisał do rzadu tymczasſowego, zapewniaiąc iż *Ligurowie* nie maią, ſię czego lękać o swoie niepodległość Do *S. Pietro d' Arena* przyciągnelo wóyſk *Francukich* 2. tyſiące ta okoliczność zaſtanawia Obywatelow przypominaiących sobie iż *Francya* zawieraiąc traktat przymierza z Królem *Sardyńſkim* zapewniła onemu korzyści wszelakie według okoliczności ſkoro tylko pokory powszechny, albo przynaymniey na lądzie zoſtanie podpisany.

z Ratisbony 21. Liſtopada z Gazety Berlińſkiey.

Zawczora Seym wydał Deputowanym Plenipotencyą do traktowania o pokoy między *Rzeszą i Francuzami* Deputacya zaś ſkłada ſię w Collegium Elektorſkim z Miniſtrow *Mogunckiego, i Saſkiego;* w Collegium Xiażecym, będą Posłowie *Auſtryacki, Bawarſki, Wirtzburgſki, Bremeńſki Hesse Darmſtadzki i Badeńſki* chodzi u nas po ręku deklaracya Hrabiego *d' Antracgues* w ktorey oświadcza ſię uroczyście, iż nigdy żadney korrespondencyi nie miał z Generałem *Pichegru* dziś rano Arcy Xiąże Karol przeieżdżał przez miaſto nasze zmierzaiąc do *Wiednia*, gdzie krótko zbawiwszy, iak rozumieią, uda ſię do *Wenecyi*.

z Conſtantinopola 25 Października z Gazety Frankfortſkiey.

Ambaſsador *Francuzki* d. 19 miał 4 godzinną konferencyą z *Reis-Effendim* w d mu swoim nad kanałem; podobno rzecz była o ſtanie teraznieyszym *RPtey Weneckiey*, ktorey podział nie uczynił tu znacznego wrażenia. *Ambar-Emini* aresztowany za roſkazem *Sułtana* z okoliczności pożaru, którym zpłonely magazyny, winien ieſt życie protekcyi *Kapitana Baszy*; na wygnanie iednak póyść musiał. W. Admirał w tym przypadku mocno się narażał; ma nogę ſtłuczoną, i do tych czas bolee: W. *Adrianopolu* zupełna teraz pa uie spokoyność *Seid Ali Basza* wyciągnoł z tego miaſta d. 6 na czele 7 tyś; żołnierza, między ktoremi 3 ieſt pieszych, 4 zaś tyś: kawaleryi. Wsiadłszy na okręta w *Gallipoli* przeszedł do *Azyi*, zmierz iąc do Prowincyi rządowi swoiemu poruczoney. Wielorakie zdzierſtwa i gwałtowności popełnione w drodze przez armią iego, wyſtawuią okropny obraz nieprzyiacielſkiego wtargnienia. D 4. w *Dardanellach* zpuszczono na morze okręt nowo zbudowany od 80 armat Tegoż dnia zawineła tam eſkadra z 5 szebekow złożona, powracaiąc z *Archipelagu*. Ta przez czas długi krążąc po morzu zabrała trzy ſtatki *Maltańczykow* korsarſkie, na nich znalazło się ogułem armat 50, brańcow 179.

Hrabia *de Lüdolf* Poseł u *Ottomańſkiey Porty* Króla Jmci *Dwóch Sicilii* odebrał niedawno wiadomość od Dworu swoiego, iż *Xiąże Paterno* płynąc z *Palermo do Neapolu* zabrany zoſtał z 54 ludźmi przez Korsarza *Tunetańſkiego*, chociaż odbywał żeglugę pod flagą *Turecką*. Hrabia nie zaniedbał Porcie przełożyć, iak ten przypadek uwłacza powadze Sułtana, i bolesny ieſt nieszczęśliwemu Xiążęciu. Miniſtrowie rzecz wziowszy na uwagę, roſkazali *Isaac-Beiowi* udać się do *Tunetu*, z zupełną mocą upomnienia się u Regencyi mieyscowey o przywrócenie wolności Xiążęciu *Paterno* z ludźmi zabranemi, i sprzętami.

z Raſtadu 21 *Liſtopada z Gazety Frankfotſkiey*

Generał *Berthier* wiozący ratyfikacyą trakt tu między Cesarzem Jmcią i *Francyą* zawartego, przybył tu wczora z kilko Adiutantami nie wiedzą pewnie, kiedy przyiedzie *Buonoparte;* zapewniaią iednak, iż to wkrótce naſtąpi. Miniſtrów Pełnomocnych Cesarſkich codziennie wyglądamy.

z Colonii 20 *Liſtopada z Gazety Frankfortſkiey*

Obywatele miaſta naszego głośno narzekaią na uciążliwe kontribucye, które Kommiſsya w *Bonn* pośrzednicza płacić kazała, przymuszaiąc nadto każdego do żywienia *Francuzkich* żołnierzy. Między temi a ludem uboższym kłótnie i swary powſtaią. Ten ucisk nowy pomnożył w sercach nienawiść ku tym, którzy rozmaitemi sposobami usiłuią nas oderwać od iedności Państwa *Niemieckiego*. Municipalność wyſłała niedawno Deputowanych. Ci nie do *Strasburga* iak mówiono, lecz poiechali do *Paryża*; zamiarem ich ieſt przyłączenie kraiu do *Francyi*. Nie bez przyczyny obawiamy się, ażeby ci Deputowani Rządowi RPtey nie odmalowali fałszywie sposobu naszego myślenia i chęci naszych.

DONIESIENIE.

Gdy zbliża się termin, w którym każdy życzący sobie, w Roku naſtępuiącym trzymać Gazety, oznaymić powinien, jakie mieć chce, i Prenumeratę na takowe złożyć: zaczym uwiadamia się Wszyſtkich życzących mieć Gazety Peterzburſkie, w języku Roſsyiſkim, lub Kuryera Litewſkiego, w języku Polſkim, aby adresowali się o takowe, do Expedycyi Gazetney, przy Direkcyi Pocztt Litewſkich w Wilnie będącey, przysyłaiąc Prenumeraty na rok, lub pół-rocze na też Gazetę Peterzburſką, kiedy bez dodatku, na rok, Rubli 13. a na pół rocze Rubli 6 i pół: a kiedy z dodatkiem, na rok Rubli 18, a na pół roku Rubli 9. Na Kuryera zaś Litewſkiego należy Prenumeraty na rok złł: 80, czyli Rubli 12, lecz i na pół, lub na czwierć roku abonować się wolno. przesyłaiąc w każdym razie należne quantum srebrem Kto zechce mieć Gazety zagraniczne, udawać ſię ma, mieſzkaiący w Gubernii Litewſkiey, do pomienioney Expedycyi Gazetney w Wilnie, lub do nayblizszego ſiebie Kantoru Pocztowego; które o wielości należney Prenumeraty uwiadomią, takową przyimą, i żądane Gazety Prenumerantom, za uwiadomieniem przez nich, iaka Stacya oſtatnia do nich, regularnie przesyłać będą. Mieszkaiący w ościennych Guberniach Litewſkiey, maią udawać ſię, tak o Gazety zagraniczne, iak o Kuryera Litewſkiego, przesyłaiąc uwiadomienie, jakie Gazety mieć chcą, Nazwiſko ſwoie, oraz mieysca, gdzie mieszkaią, przez nayblizszy Kantor Pocztowy Gubernii ſwoiey, do teyże Expedycyi Gazetney w Wilnie—Datt w Wilnie dnia 16. 9bra V.S. 1797.

Jan Frisel Dyrekt. Poczt Litewſkich.